

1. Yahudilik

- Yahudilik Kenan diyarında ortaya çıkan ve günümüzde yaşayan dinlerden biridir.
- Millî bir din olan Yahudilik bu özelliği nedeniyle fazla yayılmamıştır.

5. ÜNİTE / YAHUDİLİK VE HİRİSTİYANLIK

Yahudiliğin Tarihi Gelişimi

- Yahudileri ifade etmek için geçmişten günümüze kadar kullanılmaya devam eden bazı kavramlar vardır.

İbrani

İsrail

Yahudi

Musevi

İbrani

Filistin bölgesinde göçebe olarak yaşayan Yahudilerin ismidir. Yahudilere bu ad, Filistin bölgesinde yaşayan yerli halk tarafından verilmiştir.

Hız. Yakub'un sıfatıdır. Hız. Yakub'un oğullarına ve onların soyundan gelenlere İsrailoğulları denilmiştir.

İsrail

Yahudi

Yahudi ismi Hz. Yakub'un oğlu Yahuda'nın isminden türetilmiştir. Ayrıca Filistin'in güneyinde kurulan Yahuda krallığından dolayı İsrailoğulları'nın Yahudi adını aldığı da söylenir.

Yahudi dininin peygamberi olarak kabul edilen Hz. Musa'ya izafeten Yahudilere Musevi, dinlerine ise Musevilik denilmiştir.

Musevi

Yahudiler, millet olarak kökenlerini, Hz. İbrahim'e ve onun soyundan gelen Hz. İshak ve Hz. Yakub'a bağlar. Dinlerinin başlangıcını Hz. Musa'ya gelen vahye dayandırırılar.

5. ÜNİTE / YAHUDİLİK VE HİRİSTİYANLIK

- Tevrat'ta Hz. İbrahim'in ailesiyle beraber Tanrı'nın emri doğrultusunda Kenan topraklarına göç ettiği anlatılır.
- Yahudilerin soyu, Hz. İbrahim'den sonra Hz. İshak ve Hz. Yakub ile devam eder.

5. ÜNİTE / YAHUDİLİK VE HİRİSTİYANLIK

- Yahudi kaynaklarında Hz. Yusuf zamanında Hz. Yakub ve diğer oğullarının Kenan bölgesinden çıkıp Mısır'a yerleştikleri ve orada uzun süre kaldıkları anlatılır.

- Tevrat'ın Çıkış bölümünde, Hz. Musa'nın Firavunların zulmüne maruz kalan ve köleleştirilen Yahudileri Mısır'dan çıkardığı ve Kızıldeniz'den geçirdiği ifade edilir.
- Hz. Musa'nın Sina Çölü'nde Tanrı ile ahitleştiği ve bu ahit doğrultusunda Tanrı'nın Hz. Musa'ya Tevrat'ı verdiği anlatılır.

- İsrailoğulları, Kenan topraklarına girme konusunda gevşeklik gösterince 40 yıl çöllerde dolaşmaya mahkûm edildiler.
- Hz. Musa zamanında Kenan bölgesine giremeyen Yahudiler, Yeşu zamanında Kenan bölgesine girdiler fakat devlet kuramadılar.

Yeşu'dan sonra Yahudileri, "hâkimler" denilen seçilmiş liderler yönetmiştir.

- Hâkimler Dönemi'nden sonra sırasıyla

Saul

Hz. Davud

Hz. Süleyman

dönemleri yaşanmıştır.

- Yahudiler, bu kişileri kral kabul ettikleri için bu döneme de **Krallar Dönemi** denilmiştir.

- Kral Davud, Yahudi birliğini sağlamış ve güçlü bir devlet kurmuştur.
- Kral Süleyman ise Süleyman Mabedi'ni yaptırmış ve bu mabet Yahudilerin hem dinî hem de millî hayatlarının merkezi olmuştur.
- Mabedin yapılmasıyla Yahudi tarihinde **I. Mabet Dönemi** başlamıştır.

Krallar Dönemi'nden sonra Yahudi devleti,

adıyla ikiye bölünmüştür.

- Kuzeydeki İsrail Krallığı, Asurlular tarafından yıkılmıştır.
- Güneydeki Yahuda Krallığı ise Babilliler tarafından yıkılmış, mabet tahrip edilmiş ve Yahudiler Babil'e gönderilmiştir.
- Böylelikle Yahudi tarihinde I. Mabet Dönemi sona ermiştir.

- Yetmiş yıllık sürgün hayatından sonra Yahudiler, Kudüs'e dönmüş ve Babilliler tarafından yıkılan mabedi onarmışlardır.
- Mabedin onarılmasıyla Yahudi tarihinde **II. Mabet Dönemi** başlamıştır.

- ✓ Mabedin onarımında önderlik yapmıştır.
- ✓ Kaybolan Tevrat'ı tekrar yazmıştır.
- ✓ Şabat (cumartesi) yasaklarını yeniden tesis etmiştir.
- ✓ Yahudi olabilmek için Yahudi anneden doğma şartını getirmiştir.

Yahudiliğin sistemleştigi ve Tevrat üzerindeki çalışmalarından dolayı bazı mezheplerin ortaya çıktığı II. Mabet Dönemi, mabedin Romalılar tarafından yıkılmasına kadar sürmüştür.

Rabbiler:
Yahudi din
adamları

II. Mabet Dönemi'nden sonra Yahudiler üzerinde etkili olan rabbiler tarafından Tevrat'ın sözlü yorumları yapılmış, Talmud oluşturulmuştur.

Talmud:
Yahudi sözlü
geleneği

Yahudilerin yaşadığı bölgelerde birtakım Yahudi mezhepleri ortaya çıkmıştır.

Müslümanların inanç ve kültüründen etkilendiği söylenen **Musa b. Meymun**, bu mezhepler arasında inanç birliğini sağlamak için Yahudi inanç esaslarını sistematik hâle getirmiştir.

Yahudiliğin İnanç Esasları

- Yahudilikte Tanrı, her şeyi yaratan her şeye hükmeden tek bir Tanrı'dır.
- Bu Tanrı'ya Yahudiler, "Yahve" (Yahova) veya "Elohim" adını verirler.

5. ÜNİTE / YAHUDİLİK VE HİRİSTİYANLIK

1 Tanrı, var olan her şeyi yaratan ve onlara hükmedendir.

2 Tanrı, birdir ve ondan başka tanrı yoktur.

3 Tanrı, bir cisim değildir ve hiçbir şekilde tasvir edilemez.

4 Tanrı, ezeli ve ebedidir.

5 İbadet, sadece Tanrı'ya mahsustur; ortak koşulamaz.

6 Tanrı, insanın bütün işlerini ve düşüncelerini bilir.

7 Peygamberlerin bütün sözleri haklıdır.

5. ÜNİTE / YAHUDİLİK VE HİRİSTİYANLIK

8

Musa'nın peygamberliği gerçektir. O, kendisinden önce ve sonra gelen bütün peygamberlerin en büyüğüdür.

9

Elimizde olan Tevrat, tamamıyla Tanrı tarafından Musa'ya verilenin aynısıdır.

10

Tevrat değiştirilmeyecektir ve gelecekte Tanrı başka bir Tevrat da göndermeyecektir.

11

Tanrı, emirlerini yerine getirenleri mükâfatlandırır; ihlâl edenleri cezalandırır.

12

Tanrı'nın bildiği bir zamanda ölümden sonra dirilme gerçekleşecektir.

13

Mesih gelecektir, geciktiği hâlde her gün onun gelmesini bekleyeceğim.

Yahudi inancında ilk peygamber **Hız. İbrahim**, son peygamber ise Yahudilerin **Melaki** dedikleri peygamberdir.

5. ÜNİTE / YAHUDİLİK VE HİRİSTİYANLIK

- Hz. Musa'nın Yahudilikte ayrı bir yeri ve önemi vardır.
- Çünkü o, Yahudilere kutsal kitapları Tevrat'ı (Tora) getirmiş ve onları Firavun'un zulmünden kurtarmıştır.

Biliyor musunuz?

- Yahudiler, Hz. İsa'yı (a.s.) ve Hz. Muhammed'i (s.a.v.) peygamber olarak kabul etmezler.
- İslam'ın peygamber olarak kabul ettiği Hz. Davud (a.s.) ve Hz. Süleyman'ı (a.s.) ise kral olarak kabul ederler.

1

Benden başka ilahların olmayacak.

2

Put yapmayacaksın. Putların önünde eğilmeyecek, onlara tapmayacaksın.

3

Rabbin ismini boş yere anmayacaksın.

4

Cumartesi günü hiçbir iş yapmayacaksın.

5

Annene ve babana hürmet edeceksin.

6

Öldürmeyeceksin.

7

Zina etmeyeceksin.

8

Çalmayacaksın.

9

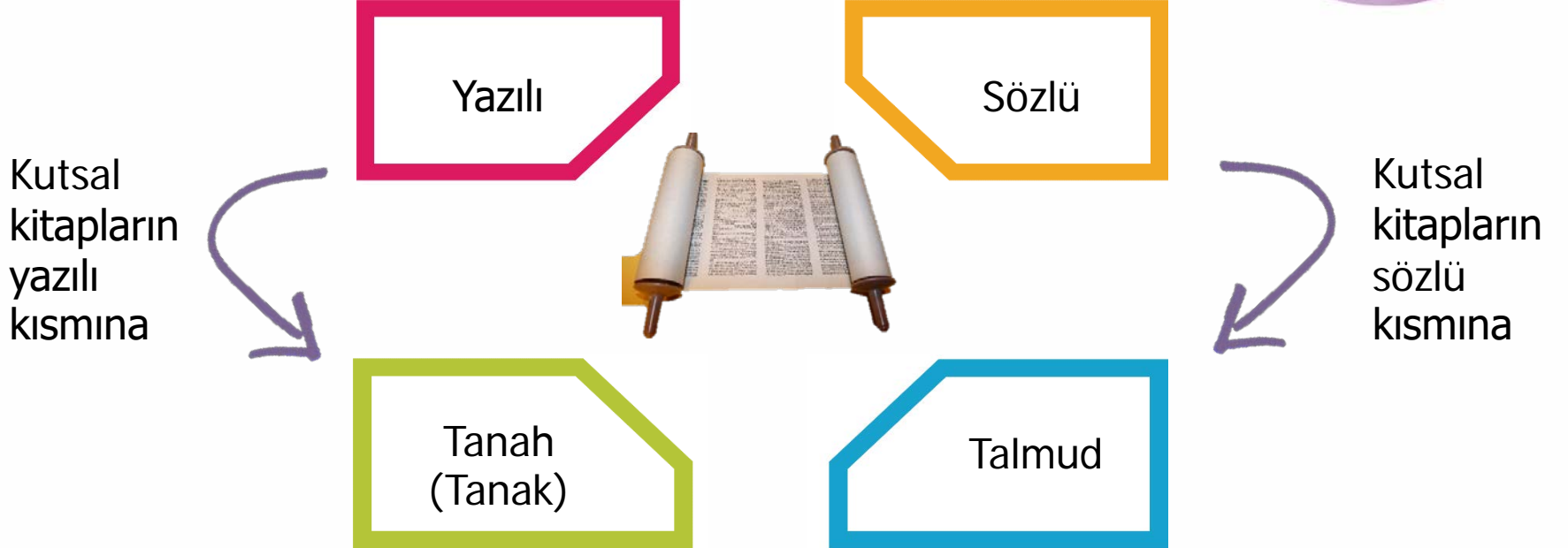
Komşuna karşı yalancı şahitlik yapmayacaksın.

10

Komşunun hiçbir şeyine göz dikmeyeceksin.

- Yahudi kutsal kitapları iki kısımdan oluşur:

Tanah

Tora
(Tevrat)

Neviim

Ketuvim

Tekvin, Çıkış, Levililer,
Sayılar ve Tesniye
bölümlerinden meydana
gelir.

Neviim (peygamberler) ve
Ketuvim (kitaplar) kitaplarında
Hz. Musa'dan sonraki olaylar
ve peygamberler anlatılır.

- Tevrat'ın sözlü bir yorumu olan Talmud, MS 2. yüzyılda yazıya geçirilmiştir.
- Talmud, iki bölümden oluşur:

YAHUDİ KUTSAL KİTAPLARI

Biliyor musunuz?

- Kendilerini seçilmiş millet olarak gören Yahudilerin en önemli inanlarından biri de mesih inancıdır.
- Mesihin Hz. Davud'un (a.s.) soyundan geleceğine inanırlar.

Yahudiliğin Ritüelleri

- **Ritüel**, bir dinî törenin uygulanması ile ilgili kurallar bütünü olarak tanımlanır.

5. ÜNİTE / YAHUDİLİK VE HİRİSTİYANLIK

- Yahudilikte erkekler, 13 yaşını doldurduktan sonra ritüellerden sorumludurlar ve ritüel esnasında başlarına "kippa" denilen şapkayı takmak zorundadırlar.

5. ÜNİTE / YAHUDİLİK VE HİRİSTİYANLIK

- Kadınlar ise ritüellerden sorumlu değildirler.
- Ancak ritüelleri başları örtülü bir şekilde takip edebilirler.

Macaristan'da bulunan
bir sinagog

5. ÜNİTE / YAHUDİLİK VE HİRİSTİYANLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Yahudilerde ritüeller günlük, haftalık ve yıllık olarak yapılır.

Ritüeller esnasında kutsal metinlerden bölümler okunur ve dua edilir.

Günlük ritüeller sabah saatlerinde, öğle ve ikindi arasında ve akşamdan sonra yapılır.

Biliyor musunuz?

- Haftalık ritüeller, Cumartesi günlerinde sinagoglarda yapılır.
- Yahudiler, Şabat (Cumartesi) günü çalışmazlar ve bu günü tatil olarak kabul ederler.

Yahudiliğin Sembolleri ve Kutsal Mekânları

Yahudiliğin iki sembolü
vardır:

**Davud
yıldızı**

**Menora
(yedi kollu
şamdan)**

- İki eş kenar üçgenin birleşmesiyle oluşan, İbranicede Davud isminin yazılışını ifade eden ve Hz. Davud'un (a.s.) zırhlarının üzerine işlediği altı köşeli yıldız **Davud yıldızı** denir.

5. ÜNİTE / YAHUDİLİK VE HİRİSTİYANLIK

- Altı köşeli yıldız, günümüzde İsrail'in bayrağında da yer almaktadır.

- **Menora**, Yahudiliğin ikinci sembolüdür. Yahudilere göre menoranın yedi kolu, yedi günü ifade eder.
- Menoradaki merkez kolla diğer kollar arasındaki mesafe ve yükseklik eşittir.

Sinagog

Yeryüzündeki bütün dinlerde
olduğu gibi Yahudilikte de
kutsal mekânlar vardır.

Süleyman
Mabedi

Ağlama
Duvarı

- Kudüs'teki mabedin yıkılmasından sonra Yahudilerin ritüel için kullandıkları yapılara **sinagog** denir.
- Yahudilikte ibadet yeri olan sinagog Türkiye'de "havra" olarak bilinir.
- Sinagogların amacı, Yahudilerin dinsel bağlılıklarını sağlamaktır.

- **Süleyman Mabedi**, Hz. Süleyman'ın yaptırdığına inanılan Kudüs'teki mabettir.
- Süleyman Mabedi, Yahudi devletinin merkezinde yer alırdı.
- Yahudiler, kutsal emanetlerini bu mabedin içindeki bir odada muhafaza ederlerdi.

Rusya'daki bir sinagogun içeriden görünüşü

- **Ağlama Duvarı**, Süleyman Mabedi'nin batı duvarıdır.
- Bu mekân, Yahudiler için önemli bir ibadet ve dua alanıdır.
- Roma saldırısında tahrip edilen mabedin sadece batı duvarı kalmıştır.

Günümüz Yahudi Mezhepleri

Yahudilikte tarih içerisinde pek çok mezhep ortaya çıkmıştır.

Ortodoks
Yahudilik

Reformist
Yahudilik

Muhafazakâr
Yahudilik

Yeniden
Yapılanmacı
Yahudilik

Samiriler

Hazırlayanlar

Furkan ÖZÜDOĞRU, Hatice Büşra PAKSOY, Kübra UZUN

Redaksiyon

Suna AKKURT

Tasarım ve Düzenleme

Öznur ÖZDEMİR